

Говорячи про значення судової влади як повновладної гілки державної влади, враховуючи, в цілому, практику органів судової влади — судів, величезного значення набуває систематичне узагальнення судової практики для виявлення застарілості тих чи інших законів і необхідності подальшого розвитку законодавства. Тому доречно звернутися до у розуміння судового тлумачення, яке є завжди офіційним і за рівнем владнообов'язковості поділяється на загальнообов'язкове, обмежено обов'язкове, рекомендаційне та дискусійне, потребує теоретичного удосконалення і практичного застосування. Тому слід запровадити процедуру, за якою обов'язково застосовувати висновки постанов Пленуму Верховного Суду у тексті проектів норм матеріального або процесуального акту, що має бути прийнятим Верховною Радою України задля удосконалення судової влади, або здійснення правосуддя. Усе це свідчить про доцільність надання Верховному Суду права законодавчої ініціативи.

Список використаної літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996 р., прийнята на V сесії Верховної Ради України // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 3018-III // Голос України. — 2016. — № 51 (2802).
3. Прокопенко О.Б. Проблеми становлення справедливої судової влади [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua>

КУРГАНСЬКИЙ О. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СУДОУСТРОЮ УКРАЇНИ ТА ЙОГО СИСТЕМИ

Прийнятий в 2016 році діючий Закон України «Про судоустрій та статус суддів» змінив термінологічний підхід до самого визначення об'єктів свого правового регулювання. Якщо Конституція України в первинній редакції, редакції Закону України «Про судоустрій України» 1981 року, 2002 року, Закону України «Про судоустрій та статус суддів» 2010 року, Закону України «Про забезпечення права на справедливий суд» 2015 року, Указ Президента «Про Концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів» 2006 року оперували поняттями «судова

система», «система судів», «судівництво», «судоустрій», «система судів загальної юрисдикції», то сучасний документ вважає за доцільне працювати з дещо синтетичним визначенням «система судоустрою».

Сам термін «судоустрій» в нинішній редакції Закон України «Про судоустрій та статус суддів» значно змінив смислове навантаження, звужився. Порівнюючи з текстами попередніх законів, спостерігається спроба замінити термін «система судів загальної юрисдикції» терміном «система судоустрою».

Слід відзначити, що нормативна база ані в колишній редакції Закону України «Про судоустрій та статус суддів», ані в нинішній не дає визначення терміну «судоустрій». Тлумачний словник судоустрій визначає як систему судових установ, їх організацію та порядок діяльності [4, с. 954]. Наукова література містить різноманітні підходи до вирішення цього питання. Р.О. Куйбіда, наприклад, визначає поняття судоустрою як судову систему, яка охоплює суди та органи й установи, що їх обслуговують [5, с. 6]. В свою чергу Л.М. Москвич зазначає, що судоустрій являє собою організаційне оформлення (організаційну побудову) судової системи [6, с. 25]. Цікаву позицію займає І.Є. Севостьянова, яка відзначає, що судоустрій неправильно розуміти в широкому змісті як «судову систему» країни, тобто як види судів та інших органів судової влади. На її думку, у вузькому розумінні, судоустрій — це тільки структура судів. Також вона наголошує, що судоустрій найчастіше визначається некоректно — як сукупність норм, що встановлюють завдання, принципи організації й діяльності судів, їхню структуру та компетенцію [7]. Комплексну позицію у зв'язку з цим займає М.А. Фоміна, яка визначає, що «судоустрій» становить собою сукупність норм, які визначають основоположні засади організації та діяльності, завдання, внутрішню будову та компетенцію судів та прирівняних до них органів (третейські суди, арбітражі), а також безпосередньо систему судів держави та систему органів, створених для обслуговування цієї системи [8, с. 68]. Зважаючи на вищевикладене, слід звернути увагу на недостатню коректність терміну «система судоустрою», так як судоустрій, як термін, вже містить у своєму логічному змісті системний характер зв'язку між елементами, що його утворюють.

Одночасно із тексту закону повністю видалено термін «судова система». Попередні редакції вказували, що термін «судова система» охоплював значно ширше коло суб'єктів, ніж «система судів загальної юрисдикції», відзначаючи, що існує й Конституційний Суд України, який з системою судів загальної юрисдикції і утворював судову систему України. Преамбула діючого Закону України «Про судоустрій та статус суддів» вказує, що закон визначає організацію судової влади та здійснення правосуддя в Україні, що функціонує на засадах верховенства права відповідно до європейських стандартів і забезпечує право кожного на справедливий суд. Тобто до судової влади не можуть відноситися органи, організація та діяльність яких не набули відображення у даному

законі. Ч. 1 ст. 3 цього закону наголошує, що суди України утворюють єдину систему. Остаточню оформлює позицію законодавця ст. 17, де визначається, що систему судоустрою складають: місцеві суди, апеляційні суди та Верховний Суд, а для розгляду окремих категорій справ відповідно до цього Закону в системі судоустрою діють вищі спеціалізовані суди [2].

Подібний підхід діючого закону наводить на думку, що спостерігаються намагання вивести Конституційний Суд України не тільки за межі судової системи, а і за межі судової влади. Таким чином, виводячи Конституційний Суд за межі судової влади, законодавець втручається в сформовану систему стримок та протизваг, яка існує в рамках розподілу влади.

Список використаної літератури:

1. Конституція України – Відомості Верховної Ради України від 23.07.1996., № 30, ст. 141.
2. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» // Відомості Верховної Ради України від 29.07.2016, № 31, стор. 7, ст. 545.
3. Указ Президента Про Концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів. – Офіційний вісник України від 24.05.2006., № 19, стор. 23, стаття 1376.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / (уклад і голов. ред. В.Т. Бусел). – Київ, Ірпінь: Перун, 2005. – 1728 с.
5. Куйбіда Р.О. Реформування правосуддя в Україні: стан і перспективи: Монографія. – К.: Атіка, 2004. – 288 с. – С. 6.
6. Москвич Л. М. Напрями оптимізації судоустрою України // Вісник Верховного Суду України. – 2011. – № 4 (128). – С. 25.
7. Туркіна І.Є. Типології правових систем і роль органів судової системи в механізмі держави // Теоретичні та прикладні питання державотворення: електронне наукове фахове видання. – Одеса: ОРІДУ НАДУ. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/tppd/2012_10/zmist/R_1/04_Tyrkina.pdf
8. Фоміна М.А. До питання розмежування понять «судова система» та «судоустрій» // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 1. – С. 67-69.